The Journal of Academic Social Science Studies
Yıl: 15 - Sayı: 90, s. 325-346, Yaz 2022

Çevre Eğitiminde Okul Proje Uygulamalarının Yeri ve Önemi: 26 Ağustos Ortaokulu (Konak, İzmir) Örneği*

Prof. Dr. Ali Ekber Gülersoy
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-0338-1366
Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, İzmir – TÜRKİYE
Prof. Dr. Nevzat Gümüş
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-4144-9990
Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, İzmir – TÜRKİYE
Rahime Özkan
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-6436-4557
Yüksek Lisans Öğrencisi / Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Öğretmenliği YL Programı, İzmir – TÜRKİYE
Ramazan Emre Koçak
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-9944-248X
Yüksek Lisans Öğrencisi / Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çevre Eğitimi YL Programı, İzmir – TÜRKİYE
Hasan Civil
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-0530-5124
Yüksek Lisans Öğrencisi / Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çevre Eğitimi YL Program, İzmir – TÜRKİYE
Hakan Aydemir
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-2315-6553
Milli Eğitim Bakanlığı / 26 Ağustos Ortaokulu, İzmir – TÜRKİYE

Makale Geçmişi

Geliş: 18.04.2022
Kabul: 28.06.2022
On-line Yayın: 30.06.2022

Anahtar Kelimeler

Çevre Eğitimi
Okul Projeleri
Çevre Sorunları
Çevre Bilinci
Çevre Bilgisi

Araştırma Makalesi

* Bu makale, İntihal.net tarafından taranmıştır. Bu makale, Creative Commons lisansı altındadır. Bu makale için etik kurul onayı gerekmemektedir.

DOI:
http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.63049

Öz

İnsan yaşamı boyunca doğa ile iç içe bir yaşam sürmektedir. Doğaya müdahale etmekte, ihtiyaçları doğrultusunda yararlanmaktadır. İnsanın doğaya bu müdahalesi pek çok sorunu da beraberinde getirmektedir. Çevre sorunlarının etkisinin artmasına paralel olarak çevreye verilen zararı en aza indirmek içinde bulunduğumuz çağda önemi gittikçe artan konulardan biridir. Çevre sorunlarını anlayabilmenin ve bu sorunlara çözüm üretebilmenin en etkili yolu eğitimden geçmektedir. Eğitim ile çevreye karşı duyarlı ve çevreye fayda sağlamayı tutum haline getirmiş bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır. Çevre eğitimi sadece ekolojik bilgiyi değil, uygulamaları da içermelidir. Bireylerin doğa içindeki deneyimleri çevreye karşı duyarlılık kazanmalarında çok etkilidir. Nitekim bireyler çevresel faaliyetler sayesinde çevreyi korumanın gerekliliğini yaşayıp gözlemlemektedir. Çevre eğitiminde bireylerin kendisini merkeze alan düşünmeden uzaklaşıp, çevreyi merkeze alan bir düşünce biçimini benimsemesi amaçlanmalıdır. İnsan ve doğa arasındaki ilişki güçlendirilmelidir. Böylesi bir ortamda birey çevre eğitimindeki uygulamalar sayesinde çevreyi daha yakından tanımakta, olumlu davranışları geliştirmekte ve çevreye karşı duyarlılığı yaşam tarzı haline getirmektedir. Bu çalışmada ilk olarak farklı ülkelerde yürütülen çevre eğitimi kapsamındaki projeler genel olarak değerlendirilmiştir. Devamında sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan dejavantajlı bir bölgede yer alan İzmir ili Konak ilçesindeki 26 Ağustos Ortaokulu tarafından çevre eğitimi kapsamında yürütülen okul projelerine yer verilerek, bu projelerin getirdiği sonuçlar ve çevre eğitimi açısından önemi irdelenmiştir. Söz konusu çerçevede çevre eğitimine katkı sağlaması amaçlanan okul projeleri hakkında önerilere yer verilmiştir.

Atıf Bilgisi / Reference Information

Gülersoy, A. E.; Gümüş, N.; Özkan, R.; Koçak, R. E.; Civil, H. ve Aydemir, H. (2022). Çevre Eğitiminde Okul Proje Uygulamalarının Yeri ve Önemi: 26 Ağustos Ortaokulu (Konak, İzmir) Örneği. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 15(90), 325-346.

The Journal of Academic Social Science Studies
Year: 15 - Number: 90 , p. 325-346, Summer 2022

*The Place and Importance of School Project Applications in Environmental Education: Example of 26 Ağustos Secondary School (Konak, İzmir)**

Prof. Dr. Ali Ekber Gülersoy
Dokuz Eylul University, Buca Faculty of Education, Department of Social Sciences Education, Izmir – TURKEY

Prof. Dr. Nevzat Gümüş
Dokuz Eylul University, Buca Faculty of Education, Department of Social Sciences Education, Izmir – TURKEY

Rahime Özkan
Master Student / Dokuz Eylul University, Institute of Educational Sciences, Izmir – TURKEY

Ramazan Emre Koçak
Master Student / Dokuz Eylul University, Institute of Educational Sciences, Izmir – TURKEY

Hasan Civil
Master Student / Dokuz Eylul University, Institute of Educational Sciences, Izmir – TURKEY

Teach. Hakan Aydemir
National Ministry of Education / 26 August Secondary School, Izmir – TURKEY

Artcile History
Submitted: 18.04.2022
Accepted: 28.06.2022
Published Online: 30.06.2022

Keywords
Environmental Education
School Projects
Environmental Problems
Environmental Awareness
Environmental Information

Research Article

* This article was checked by Intihal.net. This article is under the Creative Commons license. Ethics committee approval is not required for this article.

DOI:
http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.63049

Abstract

Human beings live in harmony with nature through out their lives. We intervene in nature and benefit from it as we wish. This intervention of human kind in nature brings with it many problems. In addition to the increase in the impact of environmental problems, considering the problems that a rise, minimizing the damage to the environment is one of the issues of increasing importance in our age. The most effective way of understanding environmental problems and producing solutions to these problems is education. Thanks to education, it is aimed to raise individuals who are sensitive to the environment and have an attitude to benefit the environment. Environmental education should include not only ecological knowledge but also practices. The experiences of individuals in nature are the most effective point in gaining sensitivity to wards the environment. People experience and observe the necessity of protecting the environment with the help of environmental activities. With environmental education, it should be aimed that individuals move away from self-centered thinking and adopt an environmentally centered way of thinking. The relationship between the individual and nature should be strengthened. Thanks to the practices in environmental education, the individual gets to know the environment better, develops positive behaviors and makes environmental awareness a lifestyle. In this study, first of all, an overview of the projects related to environmental education carried out by different countries is provided. In addition, this study includes school projects related to environmental education carried out by 26 Ağustos Secondary School in Konak district of Izmir province which is located in a socio-economically and also culturally disadvantaged region. Moreover, the results of these projects and their importance in terms of environmental education are mentioned. The results of the projects and their important contributions to environmental education are the objectives of this study and it includes suggestions about school projects that aim to contribute to environmental education.

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz çağda çevre sorunları en önemli problemlerden birisidir. Değişen yaşam koşulları, gelişen teknoloji, artan dünya nüfusu, kimyasal atıklar, sanayi alanlarının artışı ve bitki örtüsünün tahribatı vb. çevre sorunlarına sebep olan başlıca etkenlerdir. Söz konusu etkenler insanlığa ve dünyaya büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Doğal kaynakların hızla tükenmesi, insan, bitki ve hayvan sağlığının tehdit edilmesi çevre sorunlarının doğurduğu bazı sonuçlardır. Çevre sorunlarının çözümü, insanlarda çevre bilincinin oluşturulması, çevreyi etkileyen davranışlarında olumlu yönde değişiklikler meydana gelmesiyle mümkündür (Gülersoy, Yener, Turgut, Özşahin ve Açıkgöz, 2021). Bunu başarmanın en etkili yollarından biri eğitimdir. Bu noktada çevre eğitimi önemli bir rol oynamaktadır. Çevre eğitimi, bireyin çevresiyle uyum içerisinde yaşayacağı bilgi, beceri ve davranışları kazanması, su tüketiminden çöp üretimine, enerji tüketiminden doğal kaynak kullanımına kadar her konuda sorumluluk sahibi insanlar yetiştirmek, sorunların çözümünde aktif katılım sağlanması şeklinde açıklanabilir (Demirkaya, 2006). Bireylerin çevreyi tanıyıp çevreye karşı duyarlılık geliştirmesi, çevreyi koruma ile ilgili bilinçli bir bakış açısı kazanması, çevreye olan tutumlarında değişikliğine gitmesi çevre eğitimi ile sağlanabilir. Çevre eğitimi, çevre sorunlarına uzun vadeli bir çözümdür (Mandel, 2013). Okul, öğrencilere sürdürülebilir bir yaşam tarzını ve çevre sorumluluğunu teşvik etmelidir. Çevreye karşı sorumluluğun başlangıç noktası ise çevre duyarlılığını öğrenciye kazandıracak olan bilginin öğrencilere aktarılmasıdır. Öğrenciler ekolojik sistem hakkında bilgi sahibi olmalı, yaşadığı dünyayı tanımalıdır. Sadece öğrenciler değil öğretmenler de çevre eğitimi projelerinde yer almalıdır. Görevlendirilen az sayıdaki öğretmenin çocuklarla yeterince bir arada olmasını engelleyen dış etmenler (öğretmen ve öğrencilerin zaman ve yer sorunu), eğitimci ve öğrencilerin bilgi ya da tutuma ait davranışları (yetersiz bilgi, motivasyon, ilgi vb.) eğitimin amacına ulaşmasında engelleyici olabilir (Bixler and Floyd, 1999; Aktaran: Şimşekli, 2001). Böylesi bir ortamda projeler daha da anlam kazanmaktadır. Özellikle model olma noktasında öğretmenler çevre eğitimi ile ilgili proje ve etkinliklerde aktif katılım sağlamalı ve öğrenciye aktarılacak gerekli bilgi ve birikimi edinmelidir. Öğrenciler dünya dengesinin nasıl sağlandığını bilmeli ve bu dengeyi bozan etkenleri eleştirel bir bakış açısı ile kavrayabilmelidir. Bunların yanında öğrencilerin gözlemlemeye, araştırmaya, uygulamaya ve işbirlikli çalışmalara ihtiyaçları vardır. Bilindiği gibi doğa deneyimleri çevresel duyarlılığın gelişimi için önemlidir (Hungerford and Volk, 1990; Aktaran: Jeronen, Jeronen and Raustia, 2009). Öğrenci, insan refahı için gereken şartlar ile çevreyi korumanın gerekliliği arasındaki ilişkiyi gözlemleri ve doğa faaliyetleri sayesinde kavramalıdır (Jeronen and Kaikkonen, 2002; Aktaran: Jeronen, Jeronen and Raustia, 2009). Yaşam ortamında meydana gelen değişiklikleri fark edebilmeli ve bunun nedenlerini açıklayabilmelidir. Faaliyetlerini sürdürürken kültürel miras değerlerini koruması ve doğal çeşitliliği tehlikeye atmaması gerektiğinin bilincinde olmalıdır. Yine çevre sorunlarını tanımlayabilmeli ve çözümlerine ilişkin işleve sahip olmalıdır.

Bu çalışmada, öncelikle farklı ülkelerin çevre eğitimi ile ilgili bazı projeleri incelenmiştir. Devamında sosyo-iktisadi ve kültürel açılardan dejavantajlı bir bölgede yer alan 26 Ağustos Ortaokulu öğrenci-öğretmenleri tarafından çevre eğitimi kapsamında yürütülen projeler amaç, örneklem, uygulama basamakları ve proje sonuçları başlıkları altında ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu kapsamda çevre eğitiminde okul projelerinin getirdiği sonuçlar belirlenmeye ve okul projelerinin çevre eğitimine olan önemli katkıları belirlenmeye çalışılmıştır.

1. AMAÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma ile çevre eğitimiyle ilgili projelerin sadece üniversitelerde veya akademik çevrelerde değil sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi düşük olan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir mahalle

okulunda da uygulanabilir olduğunu göstermek amaçlanmıştır. Çevre eğitiminde en önemli unsur öğrencilerin hayatına dokunabilecek projeleri okul ortamında gerçekleştirebilmektir. Bununla birlikte öğrencileri bu projelere dahil etmek okulun asli görevlerinden birisi olmalıdır. Çevre sorunlarının beraberinde getirdiği iklim krizi gelecek nesillerimizi tehdit eden en büyük tehlike kaynaklarından biridir. Bu konuda projeler üretmek ve çalışmalar yapmak, öğrencileri sürece dahil etmek klasik anlatım yöntemlerinden daha etkili sonuçlar vermektedir. 2019 yılından itibaren 26 Ağustos Ortaokulunda temelleri atılan projeler 3 yıl gibi kısa bir zaman diliminde, içinde bulunulan mevcut zaman ve çevre şartlarına bağlı kalınmadan olumlu sonuçlar elde edilebileceğini kanıtlar niteliktedir. Ayrıca pandemi koşulları da bu projeleri gerçekleştirmek için bir engel teşkil etmemiş, aksine projeleri hayata geçirmede motive edici bir unsur olmuştur. Okulun maddi durumuna bağlı kalınmaksızın küçük bütçeli ya da herhangi bir maliyete sahip olmayan projeler uygulanarak aslında maddi boyutun, öğrencilerde çevreye karşı istendik davranışları geliştirmekte bir engel olmadığını göstermek amaçlanmıştır. Sözü edilen bu çalışmanın literatüre kazandırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın problem cümlesi "Çevre eğitiminde okul proje uygulamalarının yeri ve önemi nedir?" şeklindedir. Araştırmanın alt problemleri ise;

"Dünyada ve Türkiye'de çevre eğitimiyle ilgili gerçekleştirilen başlıca okul projeleri nelerdir?"

"26 Ağustos Ortaokulu bünyesinde yürütülen çevre eğitimi projeleri nelerdir?" şeklindedir.

Araştırmanın ilk aşamasını literatür taraması ile elde edilen bilgilerle Dünyada ve Türkiye'de yürütülen çevre eğitimi kapsamındaki okul projeleri oluşturmaktadır. İkinci aşamasını İzmir ili Konak ilçesinde bulunan 26 Ağustos Ortaokulu bünyesinde yürütülen çevre eğitimi okul projeleri oluşturmaktadır. Araştırmanın son aşamasında ise çevre eğitimi kapsamında yürütülen projelerin sonuçlarına değinilmiş ve çevre eğitimi ile ilgili yürütülebilecek okul projelerine ilişkin bazı önerilerde bulunulmuştur. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

2. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın bulgularına yer verilmiştir. Bulgular *'Dünyada ve Türkiye'de Çevre Eğitimiyle İlgili Okul Projelerine Genel Bir Bakış'*; *'26 Ağustos Ortaokulu Örneğinde Çevre Eğitimi Projeleri'*; *'Temiz Okul Temiz Sınıf Projesi'*; *'İzmir Marina'da Çevre Eğitim ve Atık Yönetimi Semineri'*; *'Beyaz Bayrak Projesi'*; *'Okulum Temiz Projesi'*; *'Geleceğe Nefes Ol Projesi Kapsamında Fidan Dağıtımı'*; *'Sasalı Doğal Yaşam Parkına Ziyaret'*; *TEKNOFEST Kapsamında Gürültüye Karşı Ses Duvarı Oluşturma Projesi'*; *'Öğrencilerin Okul Bahçesi ve Çevresinin Temizliğine Aktif Katılım Projesi'*; *'Yaşanabilir Çevre Bilinci Temalı Fotoğraf Yarışması'*; *'Çocuklar İçin Akdeniz Doğa ve Kültür Mirası Bilinçlendirme Eğitimi Projesi'* ve *'Elektronik Atık Toplama Kampanyası'* başlıklarından oluşmaktadır.

2.1. Dünyada ve Türkiye'de Çevre Eğitimiyle İlgili Okul Projelerine Genel Bir Bakış

Avustralya'da yürütülen *Live and Learn* projesi 30 yılı aşkın bir süredir faaliyetlerine devam etmektedir. Projede çevre yönetimi, biyolojik çeşitliliğin korunması, istilacı türlerin yönetimi üzerine yapılan eğitimleri kapsamaktadır. Projede çevresel riskleri azaltmak ve sürdürülebilirliği sağlamak adına benimsenen birçok ilke vardır. *Live and Learn* projesinden etkilenmesi üzerine Fiji Eğitim Bakanlığı, çevre eğitimi konusunda bu proje ile ortak çalışma yürütmüştür. Bu projede Fiji devlet okullarında bulunan öğretmenlerin çevre eğitimi dersi vermeleri için finansal destek sağlanmıştır (https://livelearn.org/what/environmental-protection, 2022).

Güney Afrika'da çevre eğitimine olan ilgi 1960'larda başlamıştır, ancak 1989'a kadar çevre eğitimi ile ilgili hiçbir girişimde bulunulmamıştır. *White Paper'*daki şu ilke (Mart 1995), Güney Afrika'nın 21. yüzyıl eğitim ve öğretim politikası için çok önemlidir: Disiplinler arası, bütünleşik ve

aktif bir öğrenme yaklaşımı içeren çevre eğitimi, herkesin yaşamsal bir unsuru olmalıdır (Grange, 2002: 84). *Greening of the school and indigenous garden* adlı proje okul bahçelerini daha yeşil hale getirmek için bitkilendirmeyi amaçlamaktadır. Çevre İşleri ve Turizm Departmanı ve Güney Afrika Ulusal Biyoçeşitlilik Enstitüsü projeyi kolaylaştırmak amacıyla destekte bulunmuştur (Ljunggren, 2011: 23).

Hindistan'da yürütülen *Neşeli Öğrenme* projesinde öğretmen merkezli çevre eğitimi aktiviteleri uygulanmıştır. Bu proje kapsamında sivil toplum örgütleri ile işbirliğine gidilmiştir. Öğrencilerde çevre bilinci oluşturmak için çevre ve orman bakanlığının başlattığı *Ulusal Yeşil Sınıf* programında öğrencilerle çeşitli aktiviteler gerçekleştirilmiştir. Ancak yetersiz finansal destek ve yetersiz öğretmen profili gibi sebeplerle istenilen başarıya ulaşılamamıştır. Hindistan'daki çevre eğitim merkezi ve Amerika'daki alan çalışma topluluğu, Samvardhan isminde bir projeyle temiz içme suyu sağlamaya, doğal kaynaklardan sürdürülebilir şekilde yararlanmaya ve bunlar için etkili bir eğitim yoluyla kabile toplumunun yaşamını kaliteli hale getirmeye çalışmıştır (CEE, 2007a; Aktaran: Bakırcı ve Artun, 2011).

Türkiye'de yürütülen *Doğa Okulu* programı Ankara'da Doğa Derneği tarafından geliştirilmiştir. Programdaki amaç, okul boyunca çevreyi koruma aktivitelerinde aktif rol alabilen ve çevre problemlerinin farkında olan birey sayısını arttırmaktır. Yine *Yeşil Kutu* projesi ile çevre problemleri meydana geldiğinde öğretmenler ve öğrenciler için etkili bir iletişim ortamı oluşturmak ve bu problemlerin çözümü için onları harekete geçirmek amaçlanmıştır (Öztürk ve Erten, 2020).

2013 yılında Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi'nde yayınlanan *Okul Öncesinde Geri Dönüşüm Kavramı: Aile Katılımlı Proje Tabanlı Bir Program Örneği* başlıklı makalede 60-72 ay grubundaki çocukların geri dönüşüm kavramını proje yöntemi ile fark etmeleri incelenmiştir. Ailelerden kendileri için belirlenmiş olan geri dönüşüm konusu hakkında çocukları ile birlikte araştırma yapmaları istenmiştir. Günlük yaşamda malzemenin nasıl kullanıldığı, nasıl kullanılması gerektiği, ihtiyacımız kalmadığında, artık kullanılamaz hale geldiğinde neler yapılabileceği ve nasıl geri dönüştürülebileceği hakkında çocuklarıyla tartışmaları, örnekler oluşturmaları, fotoğraf, dergi, broşür vb. edinmeleri önerilmiştir. Ailelere çocukları ile elde ettikleri görselleri sunuma dönüştürüp ve çocukları ile birlikte sınıfta paylaşmak üzere hazırlamaları söylenmiştir. 15 hafta boyunca çocukların yaptıkları sunumlar eşliğinde ailelerin katılımıyla proje sunumları yapılmış, gelen broşür ve fotoğraflarla sınıfta geri dönüşüm köşesi oluşturulmuştur. Aileler ve çocukların sunumları tamamlandığında çocuklarla bir senaryo oluşturulmuş ve canlandırma filmi çekilmiştir (Şallı, 2013). Proje sonucunda çocuklardaki geri dönüşüm kavramı kazanımının geliştiği ve programın etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yuvarlak Masa projesi ise, Amerika Birleşik Devletleri'nde 16 eyaletten eğitim kurumlarının ortak bir girişimidir. Ortamı müfredata ve okula entegre ederek öğrencilerin öğrenimini geliştirmek amacıyla başlatılmış bir reformdur. Yuvarlak Masa, çevre eğitimi ile ilgili bir konuyu araştırmayı hedeflemektedir. Öğrenciler çevre problemlerini fark edip konu ile ilgili araştırma yapmakta ve bunu masada paylaşmaktadır. Bu projenin 40'tan fazla okulda başarılı olduğu tespit edilmiştir (http://www.seer.org/, 2022).

2.2. 26 Ağustos Ortaokulu (Konak, İzmir) Örneğinde Çevre Eğitimi Projeleri

Araştırmanın bu bölümünde 26 Ağustos Ortaokulu bünyesinde gerçekleştirilen çevre eğitimi projeleri hakkında bilgi verilecektir. Aşağıdaki tabloda (Tablo 1) projeler amaç, kapsam, uygulama basamakları ve projeden elde edilecek sonuçlar başlıklar altında ayrıntılı olarak tanıtılmıştır.

No	Proje Adı	Projenin Amacı	Proje Kapsamı
1	Temiz Okul Temiz Sınıf Projesi	Öğrencilerin eğitim ortamının temiz tutulması konusunda bilinçlenmeleri.	Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı iş birliği ile hazırlanan projeye okulun tüm öğrencileri katılmıştır.
2	İzmir Marina'da Çevre Eğitimi ve Atık Yönetimi Semineri	Öğrencilerin yakın çevrelerini tanımaları ve atıkların geri dönüşümü hakkında bilgilenmeleri.	Okulda bulunan 30 öğrenci, 1 öğretmen ve 1 idareci katılmıştır.
3	Beyaz Bayrak Projesi	Eğitim kurumlarının sağlık ve temizlik konusunda teşvik edilmesi.	Projeye müracaat eden okulları kapsamaktadır.
4	Okulum Temiz Projesi	Eğitim kurumlarında sağlık şartlarının geliştirilmesi, enfeksiyon önleme ve kontrol süreçlerinin iyi yönetilmesi.	Milli Eğitim Bakanlığına bağlı tüm eğitim kurumlarını kapsamaktadır.
5	Geleceğe Nefes Ol Projesi	Ormanların geleceğini korumanın öneminin öğrenciler tarafından fark edilmesi.	Okuldaki tüm öğrencileri, öğretmenleri, velileri ve okul çevresindeki vatandaşları kapsamaktadır.
6	Sasalı Doğal Yaşam Parkı'na Ziyaret	Öğrencilerin biyolojik çeşitliliğin farkına varması ve nesli tehlike altında olan türlere karşı farkındalıklarının oluşması.	Okuldaki öğrenci, öğretmen ve personeli kapsamaktadır.
7	TEKNOFEST Projesi	Öğrencilerin gürültü kirliliğine karşı farkındalık kazanmaları ve gürültü kirliliğine çözüm üretmeleri.	Dış ortam kaynaklı gürültü kirliliğinin önlenmesi hedefiyle okulun tüm öğrenci, öğretmen ve personelini kapsamaktadır.
8	Okul Bahçesi ve Çevresinin Temizliği	Öğrencilerin yakın çevrenin çevre kirliliğine karşı duyarlı olmaları.	Okulun tüm öğrenci, öğretmen ve personelini kapsamaktadır.
9	Yaşanabilir Çevre Bilinci Fotoğraf Yarışması	Çevre sorunlarına bakış açılarını sanatsal olarak sergileyebilmeleri.	Okulun tüm öğrenci, öğretmen ve personelini kapsamaktadır.
10	Çocuklar İçin Akdeniz Doğa ve Kültür Mirası Bilinçlendirme Eğitimi Projesi	Akdeniz coğrafyasını ve değerlerini fark etmeleri, doğa ve kültür bilinci kazanmaları.	Okulun 5 ve 6. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır.
11	Elektronik Atık Toplama Kampanyası	Elektronik atıkların geri dönüşümü hakkında bilgilendirmek ve bilinçlendirmek.	Okulun tüm öğrenci, öğretmen, veli ve personelini kapsamaktadır.

Tablo 1. 26 Ağustos Ortaokulu (Konak, İzmir) Çevre Eğitimi Projelerinin Amaçları ve Kapsamları

2.2.1. Temiz Okul Temiz Sınıf Projesi (Haftanın En Yeşil Sınıfı Projesi)

Bu proje Konak 26 Ağustos Ortaokulu tarafından öğrencilerin yaşadığı çevreye duyarlılığını artırmak ve öğrencilerin eğitim hayatını daha temiz ve daha düzenli bir çevrede geçirmelerini sağlamak amacıyla uygulamaya konulmuştur. Proje ile ilgili görsellere Şekil 1'de yer verilmiştir.

Amaç

Bu projeyle öğrencilerin eğitim ortamının temiz tutulması konusunda bilinçlenmeleri amaçlanmıştır.

Başka bir deyişle "Temiz Okul Temiz Sınıf" projesi Milli Eğitim Bakanlığı ve TSE (Türk Standartları Enstitüsü) işbirliğinde hazırlanan Hijyen Şartlarının Geliştirilmesi, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kılavuzu Belgelendirme Programı kapsamında okulun kazandığı "Okulum Temiz" belgesi ve Temiz Okul Sağlıklı Okul Projesi kapsamında kazanmış olduğu "Beyaz Bayrak" belgesinin anlam kazanması amacıyla yürürlüğe konulmuştur.

Şekil 1. *Okul Temiz Sınıf Projesine (Haftanın En Yeşil Sınıfı Projesi) Ait Görseller.*

Kapsam

Bu proje 26 Ağustos Ortaokulunda proje değerlendirme ekibinin her hafta sınıfları tek tek kontrol ederek tertipli ve düzenli olduğunun değerlendirmesi çerçevesinde okuldaki bütün sınıfları ve öğrencileri kapsamaktadır.

Uygulama Basamakları

1. Temiz Okul Temiz Sınıf projesi kapsamında yürütülecek faaliyetler için okul bahçesi alanı ve sınıfların tespit edilmesi.
2. Proje kapsamında yürütülecek faaliyetlerin okul müdürlüğünce takip edilebilmesi için okul proje sorumlusu ve proje ekibinin belirlenmesi.
3. Belirlenen proje sorumlularının proje içeriği, proje uygulama işlem basamakları ve projenin nasıl yürütüleceği hakkında öğrencilere ilgili bilgilendirmenin yapılması.
4. Projenin ilgili yönerge doğrultusunda okulda uygulamaya konulması.
5. Proje kapsamında yürütülen faaliyetlerin proje amaçları doğrultusunda değerlendirilerek rapor haline getirilmesi.

Projeden Beklenen Sonuçlar

Temiz Okul Temiz Sınıf projesi ile öğrencilerin çevre temizliği bilincine ulaşmasını sağlamak. Yaşadıkları alanın özellikle hijyenik ve sağlığa daha uygun hale getirilmesinde öğrencilere sorumluluklar vermek. Temizliği sadece temizlik personeliyle sınırlı kalmadığının, öğrencilerin ve öğretmenlerin de bunun bir parçası olduğunun bilincine ulaşmak. Çevre bilinci ve temizliğin önemini içselleştirmek.

Ulaşılan Sonuçlar

Proje sonrasında okul öğretmenleri ve idareciler öğrencilerin okulun ve sınıfın temizliği konusunda daha hassas davrandıklarını ifade etmişlerdir.

2.2.2. İzmir Marina'da Çevre Eğitimi ve Atık Yönetimi Semineri

Bu proje Konak 26 Ağustos Ortaokulu ile İzmir Büyükşehir Belediyesi ortaklığında öğrencilerin yakın çevrelerinde olan liman ve deniz kıyılarını öğrenerek bunların korunması, öğrencilerin çevre kirliliğine karşı daha duyarlı bireyler haline gelmeleri ve atıkların nasıl geri dönüştürüleceği gibi konularda farkındalık kazanmaları amacıyla uygulamaya konulmuştur. Proje ile ilgili görsellere Şekil 2'de yer verilmiştir.

Amaç

Öğrenciler yakın çevresini öğrenir. Çevre eğitimine karşı duyarlı hale gelir. Kendi atıklarını nasıl geri dönüşüme kazandıracaklarını öğrenir ve bununla ilgili farkındalıkları artar.

Kapsam

Bu proje 26 Ağustos Ortaokulundaki otuz öğrenciyi bir öğretmen ve bir idareciyi kapsamaktadır.

Uygulama Basamakları

1. Öğrenciler İzmir Büyükşehir Belediyesi ekipleri tarafından İzdeniz yönetimindeki İzmir Marina'ya otobüsle götürüldüler.
2. İzmir Marina'da Çevre Eğitimi ve Atık Yönetimi seminerine katıldılar.
3. Eğitim sonrası öğrencilere çevre ve atıkla ilgili broşürler hediye edildi.
4. Öğrenciler İzmir Marina'yı gezerek özel bir yatla tura katıldılar.

Projeden Beklenen Sonuçlar

Öğrenciler çevre eğitimine karşı duyarlı hale gelecekler. Öğrenciler doğaya atılan çöplerin nasıl dönüştürüldüğünü, geri dönüşüm sürecini öğrenecekler. Öğrenciler çevrelerine karşı farkındalık kazanacaklar.

Şekil 2. *İzmir Marina'da Çevre Eğitimi ve Atık Yönetimi Semineri*

Ulaşılan Sonuçlar

Proje sonrasında okul öğretmenleri ve idareciler öğrencilerin yakın çevrelerini tanımaya çalıştıklarını, geri dönüşüm konusunda hassas davrandıklarını dile getirmişlerdir.

2.2.3. Beyaz Bayrak projesi

Bu proje Milli Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarının temizlik ve hijyen konusunda teşvik edilmesi, okul sağlığının daha iyi düzeye çıkarılması, yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve

yeterli eğitim almış sağlıklı nesiller yetiştirilmesi amacıyla uygulamaya konulmuştur[1]. Proje ile ilgili görsele Şekil 3'te yer verilmiştir.

Amaç

Bu protokol ile eğitim kurumlarının temizlik ve hijyen konusunda teşvik edilmesi, toplum sağlığının korunması ve geliştirilmesi, yaşam kalitesinin yükseltilmesi, yeterli eğitim almış sağlıklı nesiller yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Kapsam

Bu protokol eğitim kurumlarında uygulanacak Beyaz Bayrak işbirliği çerçevesinde yürütülecek faaliyetlere ilişkin usul ve esas ve yükümlülükleri kapsamaktadır.

Şekil 3. *Beyaz Bayrak Projesi Belgesi*

Uygulama Basamakları

Müracaat eden okullar protokol kapsamında belirlenen kriterlere göre denetlenmekte, denetlenen okullardan, 100 üzerinden 90 ve üzeri puan alan okullara, üç yıl için geçerli olan ve okul sağlığını ve temizliğini simgeleyen "Sertifika", "Beyaz Bayrak" ve "Pirinç Levha" verilmektedir.

Puanlamada;

- Toplamda 100 üzerinden 90 puan alan okul,
- Spor salonu, tiyatro salonu, atölye ve laboratuvardan (F Bölümü) hiçbirisi bulunmayan okullarda 97 üzerinden 87 puan alan okul,
- Kantini (I Bölümü) bulunmayan okullarda 74 üzerinden 67 puan alan okul,
- Spor salonu, tiyatro salonu, atölye, laboratuvar (F Bölümü) ve kantin/yemekhane (I Bölümü) bölümlerinden hiçbirisi bulunmayan okullarda 71 üzerinden 64 puan alan okul, "Beyaz Bayrak" almaya hak kazanır.

Valiliklerde beyaz bayrak sekretaryası ve sertifika düzenlenmesi ile ilgili iş ve işlemleri Millî Eğitim İl Müdürlüğünce, beyaz bayrak ve pirinç levha temini ise İl Sağlık Müdürlüğünce yürütülmektedir.

Proje Kapsamındaki Sonuçlar

Okulumuz 100 puan üzerinden 95 alarak Beyaz Bayrak almaya hak kazanmıştır. 2019-2022 yılları arasında 3 yıllık süreyle Beyaz Bayrak okulumuzda sergilenecektir. Bu kapsamda öğrencilerimiz sağlıklı çevre ve okul koşullarında eğitim görmektedirler.

Ulaşılan Sonuçlar

Proje sonrasında okul öğretmenleri ve idareciler öğrencilerin temizlik ve hijyen konusunda hassas

[1] 03.08.2006 tarihinde Sağlık Bakanlığı ile Mili Eğitim Bakanlığı arasında "Beyaz Bayrak İşbirliği Protokolü" imzalanmış olup süresi dolan protokol 10.11.2010 ve 05.06.2015 tarihlerinde yeniden imzalanmıştır.

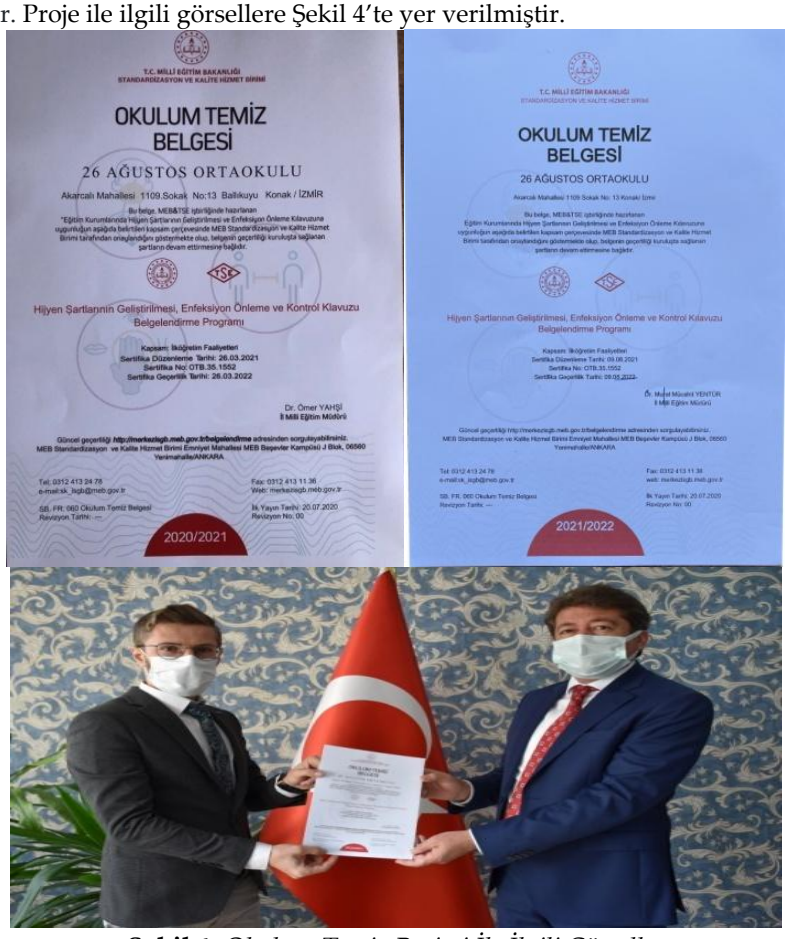
davrandıklarını ifade etmişlerdir.

2.2.4. Okulum Temiz Projesi

Okulum Temiz Projesi ile ilgili bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Amaç

Milli Eğitim Bakanlığı ile Türk Standartları Enstitüsü (TSE) arasında, 27 Temmuz 2020 tarihinde imzalanan "Eğitim Kurumlarında Hijyen Şartlarının Geliştirilmesi ve Enfeksiyonu Önleme İş Birliği Protokolü" kapsamında, hijyen şartlarının geliştirilmesi, enfeksiyon önleme ve kontrol süreçlerinin tutarlı, geçerli, güvenilir, tarafsız bir anlayışla sürdürülmesi amacıyla "Okulum Temiz" belgelendirme programı yürürlüğe alınmıştır. Proje ile ilgili görsellere Şekil 4'te yer verilmiştir.

Şekil 4. *Okulum Temiz Projesi İle İlgili Görseller*

Kapsam

Bu proje Türkiye'deki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı tüm kurum ve kuruluşlarda uygulamaya konulmuştur.

Uygulama Basamakları

Müracaat eden okullar aşağıdaki basamakları tam olarak yerine getirmekle yükümlüdür. Bu basamaklardan herhangi birisi eksik olursa Okulum Temiz belgesi kazanılamamaktadır.

1. Risk Değerlendirme Raporu (Pandemi süreci dâhil edilecek),
2. Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Eylem Planı,
3. Temizlik ve Dezenfeksiyon Planları/Talimatları/Eğitimleri,

4. Standart Enfeksiyon Kontrol Önlemlerine (SEKÖ) Ait kayıtlar,
5. Bulaş Bazlı Önlemlere (BBÖ) Ait kayıtlar,
6. Hijyen Şartlarının Geliştirilmesi, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kılavuzu Öz Değerlendirme Soru Listesinin Doğrulaması.

Proje Kapsamındaki Sonuçlar

26 Ağustos Ortaokulu, Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından oluşturulan eğitim kurumlarında hijyen ve sanitasyon kaynaklı salgın hastalıklara yönelik, öğrencileri, öğretmenleri, diğer çalışanları ve ilgili bütün tarafları korumaya yönelik hijyen uygulamalarını, bulaşın önlenmesini ve kontrol tavsiyelerini içeren koşulları 2020-2021 ve 2021-2022 yılları olmak üzere iki yıl üst üste tam olarak sağlamıştır.

Proje kapsamında okulda yürütülen çalışmalar uzman isimlerce yapılan titiz bir inceleme ve denetimin ardından tescil edilerek 26 Ağustos Ortaokulu "Okulum Temiz Belgesi'' almaya hak kazanmıştır.

Ulaşılan Sonuçlar

Proje sonrasında okul öğretmenleri ve idareciler öğrencilerin temizlik ve hijyen konusunda daha bilinçli davrandıklarını dile getirmişlerdir.

2.2.5. Geleceğe Nefes Ol Projesi Kapsamında Fidan Dağıtımı

Bu proje T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı 'Geleceğe Nefes Ol Projesi' kapsamında Konak 26 Ağustos Ortaokulu öğrencilerinin doğal bitki örtüsünün önemini anlamaları, Türkiye'deki ormanların geleceğinin korunmasının ne denli önemli olduğunu fark etmeleri amacı ile uygulamaya konulmuştur. Proje ile ilgili görsel Şekil 5'te yer almaktadır.

Amaç

Bu proje ile öğrencilerin bir fidanın tohumdan fidana olan yolculuğunu kendi gözleriyle gözlemlemelerini sağlayarak öğrencilerde çevre bilincinin oluşması amaçlanmıştır. Fidanların dikiminden sonra yetişkin bir ağaç olana kadar geçen sürede bakımlarını üstlenerek de çevreye karşı olan sorumluluklarının farkına varmaları hedeflenmiştir.

Kapsam

Bu projede 26 Ağustos Ortaokulu öğrencileri, öğretmenleri ve velileri görev almış olup, okul çevresindeki çevreye duyarlı bütün vatandaşları kapsamaktadır.

Uygulama Basamakları

1. Öğrencilere kızılçam (*Pinus brutia*) tohumları dağıtılıp, tohumları yetiştirme talimatları verilmiştir.
2. Tohumların çimlenip ekime hazır hale gelecek büyüklüklere ulaşmaları beklenmiştir.
3. Okul bahçesinde fidan dikimine müsait alanlar belirlenip, toprak mineralleri açısından zenginleşmesi için gerekli organik gübreleme işlemleri yapılmıştır.
4. Yeterli büyüklüğe ulaşan fidanlar okula tekrar getirilip, öğrenciler, öğretmenler ve velilerin işbirliği ile hep beraber daha önceden belirlenen alana dikimleri sağlanmıştır.
5. Fidanların dikiminden sonra düzenli sulanması ve toprak bakımları için görevli öğrenci ve öğretmenler belirlenmiştir.
6. Daha fazla katılımın sağlanması amacıyla kontrol için oluşturulan ekipler düzenli aralıklarla yeni kişilerce değiştirilmiştir.

Proje Kapsamında Beklenen Sonuçlar

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı 'Geleceğe Nefes Ol Projesi' kapsamında fidan dağıtımı ve dikimi projesi ile yaşadığı çevreye daha duyarlı, sürdürülebilir bir çevrenin önemini daha iyi kavrayan bilinçli öğrenciler yetiştirmek ve bu projeye dâhil olan diğer bireylerde de çevre bilincinin gelişmesi

beklenmektedir.

Şekil 5. *Geleceğe Nefes Ol Projesi*

Ulaşılan Sonuçlar

Proje sonrasında okul öğretmenleri ve idareciler öğrencilerin okulda ve yakın çevresindeki bitki örtüsünü korumaya çalıştıklarını ve yetişkin bireylere de rol model olduklarını ifade etmişlerdir.

2.2.6. Sasalı Doğal Yaşam Parkı'na Ziyaret

Bu proje Konak 26 Ağustos Ortaokulu tarafından öğrencilerin biyolojik çeşitliliğin farkına varmalarını sağlamak, hayvan sevgisi kazandırmak ve nesli tehlike altındaki türlere karşı farkındalık yaratmak amacıyla uygulamaya konulmuştur. Proje ile ilgili görsellere Şekil 6'da yer verilmiştir.

Amaç

Bu proje ile 134 türden 2.700'ü aşkın hayvanın bulunduğu ve 425.000 m²'lik alan üzerinde kurulan İzmir Sasalı Doğal Yaşam Parkı ziyaret edilerek öğrencilerin farklı coğrafyalara ait hayvan türlerini tanımalarını sağlamak ve bu hayvanların ekolojik dengedeki yerlerinin önemini kavratmak amaçlanmıştır. Bunlar yanında öğrencilerin nesli tükenme tehlikesi altında olan canlı türlerinin doğada daha fazla korunmaları gerektiğinin fark etmeleri ve birey olarak çevreye karşı sorumluluklarının farkına varmaları hedeflenmiştir.

Kapsam

Bu proje 26 Ağustos Ortaokulu öğrenci, öğretmen ve personelini kapsamaktadır.

Uygulama Basamakları

1. Sasalı Doğal Yaşam Parkı gezisi öncesi öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini arttırmak amacıyla parkın genel özellikleri, ev sahipliği yaptığı bitki ve hayvan türleri hakkında bilgilendirme yapılmıştır.
2. Gezi öncesi Türkiye'de ve Dünyada nesli tehlike altında olan canlılarla ilgili yapılan çalışmalar hakkında öğrencilere araştırma görevleri verilmiştir.
3. Gezi sırasında öğrencilerin bilgilendirme yazılarını okumaları sağlanıp, her hayvanın habitatının ve ekolojik dengedeki görevinin anlaşılması sağlanmıştır.
4. Gezi sonrasında okulda Doğal Yaşam Parkı ziyaretinin öğrencilerin gözünden onlara ne kattığını ifade edebilecekleri değerlendirme toplantısı yapılmıştır.

Proje Kapsamında Beklenen Sonuçlar

Sasalı Doğal Yaşam Parkı'na Ziyaret projesi ile öğrencilerde biyolojik çeşitliliğin korunmasının öneminin anlaşılması ve nesli tehlike altında olan canlılara karşı daha duyarlı tutum sergilemeleri

beklenmektedir.

Şekil 6. *Sasalı Doğal Yaşam Parkı'na Ziyaretle ilgili Görseller*

Ulaşılan Sonuçlar

Proje sonrasında okul öğretmenleri ve idareciler öğrencilerin okulda ve yakın çevresindeki canlıları, özellikle sokak hayvanlarını korumaya çalıştıklarını ve yetişkin bireylere de örnek olduklarını dile getirmişlerdir.

2.2.7. TEKNOFEST Kapsamında Gürültüye Karşı Ses Duvarı Oluşturma Projesi

Bu proje Konak 26 Ağustos Ortaokulu tarafından TEKNOFEST 2022 Projesi kapsamında gürültü kirliliğine karşı farkındalık yaratmak ve gürültü kirliliğine karşı alınabilecek tedbirleri değerlendirmek amacıyla uygulamaya konulmuştur. Proje ile ilgili görsele Şekil 7'de yer verilmiştir.

Amaç

Bu proje ile okul ortamlarında dış kaynaklı gürültü kirliliğine karşı aktif gürültü önleme teknolojilerinin kullanılması ile gürültü seviyesinin eğitim için daha uygun seviyeye düşürülmesi amaçlanmaktadır.

Kapsam

Bu proje 26 Ağustos Ortaokulundaki dış ortam kaynaklı gürültü kirliliğinin olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılması hedefiyle bütün öğrenci, öğretmen ve personeli kapsamaktadır.

Uygulama Basamakları

1. Okul çevresinden gelen dış ortam kaynaklı seslerin türünün ve ses seviyesinin belirlenmesi,
2. Gürültü kaynaklarının oluştuğu seslere karşı ses yalıtımı sağlayabilecek materyallerin araştırılması ve test edilmesi,
3. Aktif gürültü önleme sistemlerinin geliştirilip sınıf ortamında etkinliğinin test edilmesi,
4. Farklı frekans ve genlikte ses dalgaları üreten aktif hoparlörlerin yaratabileceği olumsuz etkenlerin araştırılması ve gerekli testlerin yapılması,
5. Prototipi tamamlanan sistemin bütün sınıflarda uygulanabilir daha pratik ve ekonomik modellerinin geliştirilme aşamasına geçilmesi.

Proje Kapsamında Beklenen Sonuçlar

Aktif gürültü önleme sistemlerinin dış ortam kaynaklı gürültü kirliliğini minimum seviyeye çekmesi ile konforsuzluk, rahatsızlık, sıkılma duygusu, kızgınlık, konsantrasyon ve uyku bozuklukları gibi olumsuz etkilerin öğrenci ve öğretmenler üzerinde daha az rastlanması ve öğrencilerin motivasyon ve konsantrasyonlarının artması beklenmektedir.

Şekil 7. *TEKNOFEST Kapsamında Gürültüye Karşı Ses Duvarı Oluşturma Projesi*

Ulaşılan Sonuçlar

Proje sonrasında okul öğretmenleri ve idareciler öğrencilerin sınıfta, bahçede gürültü konusunda hassas davranmaya başladıklarını ifade etmişlerdir.

2.2.8. Öğrencilerin Okul Bahçesi ve Çevresinin Temizliğine Aktif Katılımı Projesi

Bu proje Konak 26 Ağustos Ortaokulu tarafından öğrencilerin yakın çevrelerinden başlayarak çevre kirliliğine karşı daha duyarlı bireyler haline gelmelerini sağlamak amacıyla uygulamaya konulmuştur. Proje ile ilgili görsellere Şekil 8'de yer verilmiştir.

Amaç

Okul Bahçesi ve Çevresinin Temizliğine Aktif Katılımı Projesi ile öğrencilerin toprak kirliliği, ses kirliliği, su ve hava kirliliği konularında farkındalıklarını arttırmak amaçlanmıştır.

Kapsam

Bu proje 26 Ağustos Ortaokulundaki bütün öğrenci, öğretmen ve personeli kapsamaktadır.

Uygulama Basamakları

1. Öğrencileri sınıflarda kirlilik türlerinin anlatılması ve birey olarak çevre kirliliğine karşı sorumluluklarının neler olduğunun anlatılması,
2. Öğrencilerin okul binası içinde ve okul bahçesinde bulunan her türlü kirliliğe karşı aktif olarak görev almaları,
3. Gürültü kirliliğine karşı da aktif görev yaparak okul ortamında daha sağlıklı bir ortam sağlamasına katkıda bulunmaları,

4. Öğrencilerin, öğretmenlerin, okul idaresinin ve okul personelinin okul lavabolarında kullandıkları atıkların su kirliliğine sebep olmayacak şekilde kullanmalarının sağlanması,

5. Okul binasında ve öğrenci evlerinde minimum hava kirliliğine sebep olacak önlemlerin alınması.

Proje Kapsamında Beklenen Sonuçlar

Öğrencilerin Okul Bahçesi ve Çevresinin Temizliğine Aktif Katılımı Projesi ile çevresine daha duyarlı, çevre kirliliğinin her türüne karşı gerekli önlemleri alan daha bilinçli öğrenciler yetiştirmek hedeflenmiştir.

Şekil 8. *Okul Bahçesi ve Çevresinin Temizliğine Aktif Katılım Projesi*

Ulaşılan Sonuçlar

Proje sonrasında okul öğretmenleri ve idareciler öğrencilerin okul bahçesinin ve sınıfların temizliğinde daha hassas davranmaya başladıklarını dile getirmişlerdir.

2.2.9. Yaşanabilir Çevre Bilinci Temalı Fotoğraf Yarışması

Bu proje Konak 26 Ağustos Ortaokulu tarafından hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin sanatsal bakış açısı ile çevre sorunlarını yansıtacak fotoğrafların derecelendirmesi ve sergilenmesi amaca ile yürürlüğe konulmuştur. Projenin tanıtım broşürüne Şekil 9'da yer verilmiştir.

Amaç

Bu projede "Yaşanabilir Çevre Bilinci" teması altında katılımcılardan çevre sorunlarına özgün bakışlarını yansıtacak fotoğraf kareleri yakalamaları ve bu karelerde çevre sorunlarına karşı farkındalık yaratacak unsurları bulundurarak, gerek katılımcıda gerekse fotoğrafları inceleyenlerde çevre bilinci oluşturmak amaçlanmıştır.

Kapsam

Bu proje 26 Ağustos Ortaokulundaki bütün öğrenci, öğretmen ve personeli kapsamaktadır.

Uygulama Basamakları

1. Yarışma öncesi Türkiye'deki ve Dünya çapındaki çevre sorunlarını gündeme getirecek başlıkların ders içerisinde öğrencilere konularla bağdaştırılarak verilmesi.

2. Yarışma şartnamesi hazırlanarak bütün katılımcıların uyulması gereken teknik ve sanatsal konular hakkında bilgilendirilmesi,

3. Yarışmaya katılımların dijital ortamda gerçekleştirilmesi ve fotoğrafların bir havuzda toplanması,

4. Yarışma başvuru tarihinden sonra katılım şartnamesi kriterlerini sağlayan fotoğrafların değerlendirme içi jüri üyelerine gönderilmesi,

5. İsim bilgileri bulunmaksızın fotoğrafların jüri tarafından 10'luk sistem üzerinden derecelendirip toplam puanda 1. 2. ve 3. olan eserlerin belirlenmesi ve ayrıca jüri ortak kararı ile puan dikkate alınmadan 1 adet jüri özel ödülü derecelendirmesinin yapılması,

6. Derecelendirmeye girmeyen fotoğraflar arasından "sergilenmeye layık" kategorisinde 30 adet fotoğraf seçilmesi,

7. Yarışmada dereceye girenlerin okulda anons edilmesi ve ödüllerinin takdim edilmesi,

8. Dereceye giren ve sergilenmeye layık olan eserlerinin baskılarının alınıp sergi salonunda ziyaretçilere açılması,

9. Dereceye giren ve sergilenmeye layık olan eserlerin dijital platformlarda sergilenmesi.

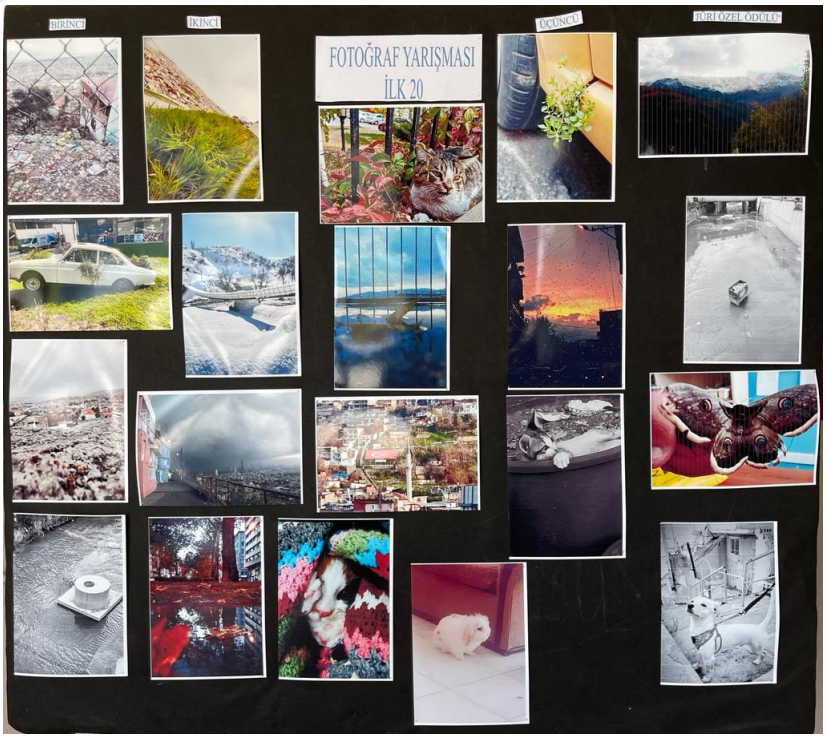
Şekil 9. *Yaşanabilir Çevre Bilinci Temalı Fotoğraf Yarışması Broşürü*

Proje Kapsamında Beklenen Sonuçlar

"Yaşanabilir Çevre Bilinci" temalı fotoğraf yarışması projesi ile hem katılımcı öğrenci ve öğretmenlerde hem de yarışma sonrası sergiyi gezen ziyaretçilerde çevre sorunlarına karşı farkındalık oluşması beklenmektedir. Öğrencilerin yaşadıkları çevrede bulunan her türlü sorunu fotoğraflarına yansıtabileceği bir ortam yaratarak daha önce fark etmedikleri çevre sorunlarını fark etmelerini sağlamak ve bunlar için çözüm yolları arayışını uyandıracak sorumluluk bilincini kazanmaları hedeflenmektedir. Doğa sevgisi, hayvan sevgisi, hava, toprak ve su kirliliği, ışık ve ses kirliliği, ekolojik denge, sürdürülebilir kalkınma ve yenilenebilir enerji kaynakları gibi farklı konulara odaklanacak olan katılımcılarda bu konulara karşı duyarlılığın artması beklenmektedir.

Ulaşılan Sonuçlar

"Yaşanabilir Çevre Bilinci" temalı fotoğraf yarışması projesi sonucunda jüri üyeleri Prof. Dr. Tuba Gültekin, Doç. Dr. Hadiye Küçükkaragöz, Prof. Dr. Nevzat Gümüş, Doç Dr. Ali Ekber Gülersoy, Doç. Dr. Adnan Semenderoğlu tarafından yarışmanın ilk 20 fotoğrafı seçilmiş ve okul panosunda sergilenmiştir (Şekil 10).

Şekil 10. *Yaşanabilir Çevre Bilinci Temalı Fotoğraf Yarışması Sonuçları Pano Sergisi*

2.2.10. Çocuklar İçin Akdeniz Doğa ve Kültür Mirası Bilinçlendirme Eğitimi Projesi

Bu proje Konak 26 Ağustos Ortaokulu tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi ile ortaklaşa gerçekleştirilmiştir. Çocukların Akdeniz kültürünü öğrenmesi ve doğaya uyumlu, saygılı bireyler olarak yetişmesi amacıyla yürürlüğe konulmuştur. Proje ile ilgili görsellere Şekil 11 ve 12'de yer verilmiştir.

Amaç

Çocuklar İçin Akdeniz Doğa ve Kültür Mirası Bilinçlendirme Eğitimi Projesi, parçası olduğumuz Akdeniz coğrafyasını ve zengin değerlerini erken yaşlardan itibaren çocuklara fark ettirmek, yer ve aidiyet duygularını geliştirmek, doğa ve kültür bilinci yerleştirmek amacıyla kurgulanmış bir yerel eğitim programıdır. Programın amacı, çocuk ve gençlere eğlenceli bir yöntemle genel kültür bilgisi edindirmenin yanı sıra, okul öğretmenlerimize, okul içinde kullanabilecekleri, MEB sosyal bilgiler müfredatı ünite konularıyla uyumlu eğitim destek materyali sağlamaktır.

Kapsam

26 Ağustos Ortaokulu 5 ve 6. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır.

Uygulama Basamakları

1- Okul öğretmenlerinin İzmir Büyükşehir Belediyesine bağlı eğitim ekiplerinden eğitim alması,

2- Okul öğretmenlerine Çocuklar İçin Akdeniz Eğitim setlerinin dağıtılması,

3- Eğitmenlerin okulda 5. ve 6. sınıf öğrencilerine yönelik bir aylık bir eğitim programı oluşturması,

4- Eğitimi başarıyla tamamlayan öğrencilere eğitim sertifikasının verilmesi,

5- Eğitim kapsamında Urla'ya bir gezi düzenlemesi, atölye çalışmalarının yapılması, tarihi ve doğal güzelliklerin tanıtılması.

Şekil 11. *Çocuklar İçin Akdeniz Doğa ve Kültür Mirası Bilinçlendirme Eğitimi Projesi*

Şekil 12. *Urla Gezisi*

Proje Kapsamında Beklenen Sonuçlar

Öğrencilerin doğaya uyumlu, saygılı ve yaşadığı kültürü bilen bireyler olarak yetiştirilmesi beklenen sonuçlar arasındadır. Ayrıca okullarda kullanabilecekleri materyaller oluşturulacaktır. Okullar bu ana kaynakları kullanarak, çevre ve kültür temalarında kendi özgün projelerini geliştirebilecekler; Akdeniz coğrafyasının çeşitlenen temalarını disiplinler arası farklı şekilde

yorumlayarak çalışabilecekler; aynı zamanda aynı coğrafyayı paylaşan diğer okullar-çocuklarla işbirliği içinde projeler üretebileceklerdir.

Şekil 13. *Katılım Belgeleri*

Ulaşılan Sonuçlar

Proje sonrasında öğrencilere ''Akdeniz Gönüllüsü'' belgesi ve okul idaresine Amatör Denizcilik Belgesi verilmiştir. Okul öğretmenleri ve idareciler öğrencilerin İzmir ve yakın çevresinin ekosistemi hakkında daha fazla bilgiye sahip olduklarını ve önümüzdeki yıllarda bu konuyla ilgili projeler hazırlamak istediklerini dile getirmişlerdir.

2.2.11. Elektronik Atık Toplama Kampanyası

Bu proje Konak 26 Ağustos Ortaokulu tarafından e-atık geri dönüşümünün önemini kavratmak ve e-atık dönüşümü ile çevre koruma bilincini arttırmak amacıyla yürürlüğe konmuştur. Proje ile ilgili görsellere Şekil 14'te yer verilmiştir.

Amaç

Bu projenin amacı kullanım ömrünü tamamlamış elektronik atıkların geri dönüşümünü sağlamak amacıyla toplanması ve hem oluşabilecek çevre kirliliklerinin önüne geçilmesi hem de enerji tasarrufu sağlanarak ülke ekonomisine katkıda bulunulmasıdır.

Kapsam

Bu proje 26 Ağustos Ortaokulundaki bütün öğrenci, veli, öğretmen ve personeli kapsamaktadır.

Uygulama Basamakları

1. Öğrencileri elektronik atıkların neler olduğunu ve elektronik atıklarda bulunan Kobalt, Baryum ve Cıva gibi elementlerin doğaya karıştıklarında oluşturabilecekleri zararlı etkileri açıklayan sunumların yapılması,

2. E-atık kapsamına giren atıkların listesinin okul panolarına asılması,

3. E-atık geri kazanım kutusunun hazırlanması,

4. E-atık geri kazanım kutusu güvenlik kontrol görevlilerinin seçilmesi ve düzenli atık kontrollerinin yapılması,

5. Biriken e-atıkların geri dönüşümlerinin sağlanması.

Proje Kapsamında Beklenen Sonuçlar

Bu proje ile dünya çapında sadece %20 oranında geri dönüştürülen elektronik atık kategorisindeki atıklar hakkında daha fazla farkındalık yaratarak hem bu atıkların doğaya karışarak sebep olabilecekleri zehir metal atıkların kontrolünün sağlanıp ekolojik dengenin korunmasına katkı sağlanması hem de geri dönüşüm sonucu oluşacak enerji tasarrufu ile ülke ekonomisine katkıda bulunulması beklenmektedir.

Şekil 14. *Elektronik Atık Toplama Kampanyası*

Ulaşılan Sonuçlar

Proje sonrasında okul öğretmenleri ve idareciler öğrencilerin e-atık geri dönüşümünün önemini sıkça dile getirdiklerini ve kendi mahallerindeki yetişkin bireylere de bu konuyla ilgili bilgiler verdiklerini ifade etmişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde çevresel sorunlar etki alanını genişleterek daha karmaşık bir görünüm arz etmeye başlamıştır. Nitekim çevre sorunları yıldan yıla katlanarak geri döndürülemez bir hale gelmiştir. Çevresel sorunlar okul çağındaki çocukları da ilgilendirmektedir. Günümüz ve gelecek nesiller açısından mutlaka bir yerlerden başlayarak çevre politikaları oluşturulmalıdır. Kyoto Protokolü ve Paris İklim Anlaşması bir nebze olsun dünya kamuoyunun yönünü küresel iklim krizine çevirmiştir fakat bu istenen düzeye henüz ulaşamamıştır.

26 Ağustos Ortaokulunda öğrencilerin çevre sorunlarına duyarlı, küresel iklim değişikliklerinden haberdar, doğal kaynakların aşırı ve bilinçsiz kullanımının insanlığı büyük çaplı bir yıkıma götürdüğünün bilincinde olan bireyler olarak yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda çevre eğitimi ile ilgili birçok proje uygulanmış ve materyaller geliştirilmiştir. Öğrenciler bu süreçte sorumluluk almayı, çevresinde olup bitenleri okuyabilmeyi, bir amaç doğrultusunda ortak çalışmalar yapabilmeyi öğrenmişlerdir. Öğrenciler imkânlar dâhilinde, şikâyet etmeden, ellerindeki sınırlı kaynakları kullanarak proje süreçlerini yönetmeye çalışmışlardır. Sosyal etkileşimlerinin yanı sıra projelerin amaçlarına ulaştıkları görülmüştür. Örneğin; Temiz Okul Temiz Sınıf Projesi sonrasında her hafta denetlenen sınıfın öğrencilerinin artık denetlenmeseler bile proje amaçlarında istenen davranış ve tutum değişiklikleri gösterdikleri görülmüştür. Okul hizmetlileri tarafından temizlenen sınıfın, öğrenciler tarafından gün sonunda temiz bırakılmak için korunduğu, yerde çöp bırakılmadığı, öğrencilerin kişisel alanlarını temiz tuttuğu vb. gibi davranışlar proje sonlandıktan sonra da görülmeye devam etmiştir.

Etkinlik ve proje temelli çevre eğitim yaklaşımı sayesinde öğrencilerde çevreye karşı duyarlılık oluştuğu gözlenmiştir. Çevre eğitimi projeleri her ne kadar akademik kadrolar tarafından yürütülse de aslında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı örgün eğitim kurumlarında da söz konusu projelerin etkinlik temelli bir yaklaşımla uygulandığında istenilen sonuçlara ulaşıldığı tarafımızca gözlenmiştir. Bu araştırma çevre ve çevre sorunlarına karşı yeni bir bakış açıları geliştirmek ve diğer örgün eğitim kurumlarına örnek olabilmek noktasında önem arz etmektedir.

'Geleceğe Nefes Ol Projesi' ile öğrenciler doğaya birer fidan bırakarak, geleceğe katkıda bulunmuş ve sürdürülebilir çevre için yaparak yaşayarak öğrenme temelli somut bir proje ile çevre bilinci kazanmışlardır.

TEKNOFEST projesi ile okul öğrencilerinin çevre sorunlarının ses, gürültü, görüntü gibi muhtelif boyutlarda da olabileceğini görmeleri sağlanmıştır. Ayrıca Türkiye'nin en büyük teknoloji projelerinden biri olan TEKNOFEST Havacılık, Uzay ve Teknoloji festivaline Sessavar projesiyle katılım sağlanarak çevre bilinci kapsamında öğrencilerin bakış açılarına zenginlik kazandırılmıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi ile ortak yürütülen Çocuklar için Akdeniz Doğa ve Kültür Mirası Bilinçlendirme Eğitimi Projesi ile de 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin seviyelerine uygun şekilde oluşturulan hikâyeler ve görsel materyaller sayesinde hem öğrencilerin kadim medeniyetimizin bir parçası olan Akdeniz havzasına dair kültürel bilgiler öğrenmeleri sağlanmış hem de her geçen gün artarak devam eden çevre sorunlarına karşı bilinç kazandıkları görülmüştür.

Öneriler

İnsanların çevre konusunda bilinçlenmeleri toplumun her kesiminin görevidir. Belirtilen noktada eğitimciler, aileler, yöneticiler birlik olup süreci yönetmelidir. Öğrencilere çevre eğitimi konusunda olumlu yönde model olunabilmesi için çevre ile ilgili projelerin eğitim hayatına aktarılması oldukça önemlidir.

Bu araştırmanın odak noktası olan okul projelerinin çevre eğitimindeki yeri ve önemi konusunda bazı önerilerde bulunulmuştur. Sözü edilen önerileri aşağıdaki gibi ifade etmek mümkündür.

- Öğrencilerde çevre bilincinin erken yaşta oluşması oldukça önemlidir. Bu nedenle proje yaklaşımlı öğretim, okul öncesi dönemden itibaren çevre eğitimini kapsayan konuların öğretimi ve uygulanmasında kullanılmalıdır.
- 2022-2023 eğitim-öğretim yılında "Çevre Eğitimi ve İklim Değişikliği" dersinin 6., 7. veya 8. sınıflarda seçmeli olarak okutulmaya başlanması yeterli değildir. Çevre eğitimi dersinin bütün örgün eğitim kurumlarında zorunlu olarak okutulması gereklidir.

- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda çevre eğitimi ile ilgili projeleri gerçekleştirebilmek için düzenli ödenekler sağlanmalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığı üniversitelerle iş birliği yaparak çevre eğitimi ile farklı projelerin üretimi için il ve ilçelerde profesyonel bir proje ekibi kurmalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki öğretmenlere yönelik çevre eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetleri zenginleştirilmelidir.
- Eğitimin ailede başladığı düşünülerek veli katılımlı okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise çevre eğitimi programları tasarlanmalıdır.
- Öğrencilerin bilişsel ve görsel gelişimlerini destekleyecek nitelikte mobil araçlar üretilmelidir.
- Çevre sorunları ve bunların gidişatı ve çözümüne yönelik simülasyon merkezleri açılmalıdır.
- Çevre eğitimi bünyesinde çevre bilincini oluşturabilmek adına resmi kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarınca düzenli olarak popüler dergiler yayımlanmalıdır. Dergiler çeşitli deneyler ve etkinlikler ile zenginleştirilmelidir.

"COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları:	
Etik Kurul Belgesi:	Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.
Çıkar Çatışması Beyanı:	Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.
Finansal Destek:	Bu çalışmanın araştırma ve yazım aşamasında herhangi kişi/kurum veya kuruluşlar tarafından finansal destek alınmadığı bildirilmiştir.
Katkı Oranı Beyanı:	1. yazar %16,6; 2. yazar %16,6; 3. yazar %17; 4. yazar %16,6; 5. yazar %16,6; 6. yazar %16,6

Destek ve Teşekkür Beyanı:	-
Sorumlu Yazar:	Prof. Dr. Ali Ekber Gülersoy
Çifte Kör Hakem Değerlendirmesi:	Dış-bağımsız

Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

The following statements are made in the framework of "COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors":	
Ethics Committee Approval:	Ethics committee approval is required for this article.
Declaration of Conflicting Interests:	No conflicts of interest were reported for this article.
Financial Support:	It has been reported that this study did not receive financial support from any person/institution or organization during the research and writing phase.
Author Contributions:	1st author %16,6; 2st author %16,6; 3st author %17; 4st author %16,6; 5st author %16,6; 6st author %16,6
Statement of Support and Acknowledgment:	-
Corresponding Author:	Prof. Dr. Ali Ekber Gülersoy
Double-Blind Peer Review:	External-independent

This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

KAYNAKÇA

Bakırcı, H., Artun, H. (2011). Farklı Ülkelerin Çevre Eğitimi Politikalarını Karşılaştırmaya Yönelik Bir Durum Çalışması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* 10(37), 202-223.

Demirkaya, H. (2006). Çevre Eğitiminin Türkiye'deki Coğrafya Programları İçerisindeki Yeri ve Çevre Eğitimine Yönelik Yeni Yaklaşımlar. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 16(1), 207-222.

Live and Learn. (2022). Live & Learn Environmental Education. Erişim tarihi: 01 Şubat 2022, https://livelearn.org/what/environmental-protection

Gülersoy, A. E., Yener, H., Turgut, T., Özşahin, D. M. & Açıkgöz, D. A. (2021). Kaos Çağında İdeal Bir Çevre Eğitimi Politikası İçin Bazı Öneriler. *Turkish Studies*, 16(5), 1495-1552.

Grange, L. L. (2006). Towards a "language of probability" for environmental education in South Africa, *South African Journal of Education,* 22(2), 83-87.

Jeronen, E., Jeronen, H., Raustia, H. (2009). Environmental Education in Finland - A Case Study of Environmental Education in Nature Schools. *International Journal of Environmental and Science Education,* 4(1), 1-23.

Ljunggren, J. (2011). Environmental related projects at Nxuba Senior Primary School in South Africa. *Karlstads Universitet.*

Mandel, P. (2013). Children as Change Agents: The Influence of Integrating Environmental Education into Home Learning Projects on Families and Community Members. *Florida International University.*

Öztürk, E. ve Erten, S. (2020). Uluslararası Bir Çevre Eğitimi Programı Olan Yeşil Kutu Projesinin Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Çevreye Yönelik Tutumu, Çevre Bilgisi ve Çevre Dostu Davranışlarına Etkisi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 5 (2), 145-166.

State Education and Environment Roundtable. (2022). The EIC Model™ Environment as an Integrating Context for improving student learning. Erişim tarihi: 01 Şubat 2022, http://www.seer.org/

Şallı, D. (2013). Okul Öncesinde Geri Dönüşüm Kavramı: Aile Katılımlı Proje Tabanlı Bir Program Örneği, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi,* 2(2), 234-241.

Şimşekli, Y. (2001). Bursa'da ''Uygulamalı Çevre Eğitimi'' Projesine Seçilen Okullarda Yapılan Etkinliklerin Okul Yöneticisi ve Görevli Öğretmenlerin Katkısı Yönünden Değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 14(1), 73-84.